

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 20 IR 27 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – SEAKĮ projektas) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589 IR 611 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – ANK projektas)
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-19-1634)(TAIS Nr. 19-9067(3))

2019-10-15 Nr.NV-2881

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 5 punktus, teisėkūroje privalo būti vadovaujama si tikslingumo principu, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas *tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis*; proporcingumo principu, reiškiančiu, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi *sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti*; efektyvumo principu, reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir *pasirenkama geriausia iš jų*, teisės akte turi būti įtvirtinamos *veiksmingiausios ir ekonomiškiausios teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės*, turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai, o teisėkūros veiksmai atliekami per protingus terminus. Įvertinus Projektus, pritariame Valstybinės mokesčių inspekcijos 2019 m. rugsėjo 25 d. rašte Nr. R-5254 išdėstytoms pastaboms dėl siūlomo teisinio reguliavimo neveiksmingumo ir neefektyvumo, ir darome išvadą, kad siūlomas teisinis reglamentavimas sąžiningiems fiziniams ir juridiniams asmenims (toliau – asmenys) sukurs papildomą administracinę naštą deklaruoti turimas, įgytas, parduotas ar kitu pagrindu perleistas transporto priemones, tačiau nesąžiningų asmenų naudojamos fiktyvių sutarčių sudarymo „kauferių“ problemos nesprensdžia, kadangi siūlomos tvarkos galės lengvai būti nesilaikoma. Mūsų vertinimu, derinimo pažymoje Projektų rengėjų nesutikimo su Valstybinės mokesčių inspekcijos

išdėstytomis pastabomis argumentai yra deklaratyvūs ir teisiškai nemotyvuoti, t. y. formali pareiga deklaruoti apie įgytą transporto priemonę, nesant veiksmingo kontrolės mechanizmo problemos neišspręs, kadangi ir šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas įpareigoja asmenis dalyvauti eisme tik nustatyta tvarka įregistruotomis transporto priemonėmis, nors abejotina, ar sudarant fiktyvias transporto priemonių pirkimo–pardavimo sutartis („kauferius“) šios transporto priemonės būna įregistruotos nustatyta tvarka. Be kita ko, svarbu tai, kad siūlomam neefektyviam reglamentavimui įgyvendinti reikalingas papildomas 268 298 Eur finansavimas.

2. SEAKĮ projekto 1 straipsnyje keičiamo Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 20 straipsnio 5 ir 6 dalyse siūlomas naujas institutas – motorinės transporto priemonės ir (ar) priekabos deklaravimas, kuris pagal Projektų aiškinamąjį raštą užtikrins *mokestinių prievolių ir (ar) kitos teisinės atsakomybės* už nustatytus teisės pažeidimus neišvengiamumą. Atsižvelgdami į tai, kad keičiamas įstatymas pagal 1 straipsnio 1 dalį nustato *eismo saugumo* automobilių keliais Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigas įgyvendinant *saugaus eismo politiką*, eismo dalyvių mokymą, pagrindines eismo dalyvių, už kelių priežiūrą atsakingų asmenų, policijos, muitinės pareigūnų ir kitų tikrinančių pareigūnų teises ir pareigas, taip pat pagrindinius su transporto priemonių technine būkle, techninės būklės tikrinimu, *transporto priemonių registravimu susijusius reikalavimus*, *eismo saugumo reikalavimus* keliams, siekiant *apsaugoti* eismo dalyvių ir kitų asmenų gyvybę, sveikatą ir turtą, gerinti transporto ir pėsčiųjų eismo sąlygas, manome kad siūlomas naujas institutas nesusijęs su keičiamo įstatymo reguliavimo dalyku – saugumu ir tai yra mokestinių įstatymų reguliavimo dalykas.

3. Neatsižvelgus ir iš esmės nepakeitus Projektuose siūlomo teisinio reguliavimo priemonių, siūlome SEAKĮ projektą tikslinti šiais aspektais:

1) Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs¹, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui: įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios*, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna. Šiame kontekste atkreipiame dėmesį į tai, kad SEAKĮ projekto 1 straipsnio formuluotė „savininkas privalo [...] deklaruoti apie Lietuvos Respublikoje ir užsienio valstybėje turimą, įgytą, parduotą ar kitu pagrindu perleistą nuosavybės teisę į motorinę transporto priemonę ir (ar) priekabą [...]“ yra neaiški ir nesuprantama, visų pirma, neaiškus subjektų, turinčių prievolę

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2013 m. gruodžio 16 d. nutarimai

deklaruoti, ratas, pzv., ar Lietuvos Respublikos pilietis gyvenantis Europos Sąjungos valstybėje, tačiau nedeklaravęs išvykimo iš Lietuvos Respublikos, turės deklaruoti turimas, įgytas, parduotas transporto priemones, kuriomis naudojasi (įgyja, parduoda) kitose Europos Sąjungos valstybėse, ar fizinis asmuo, nuolat gyvenantis užsienio valstybėse, įvežęs transporto priemonę į Lietuvos Respubliką turės deklaruoti turimas, įgytas ar parduotas transporto priemones. Formuliuotė „valstybėje turimą, įgytą, parduotą ar kitu pagrindu perleistą“ neaiški ir tuo aspektu, kadangi SEAKĮ projekte nėra nustatytas terminas per kurį asmenys privalės deklaruoti apie šiuo turimas transporto priemones, ši formuliuotė be kita ko derintina su Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis, reglamentuojančiomis daiktinių teisių atsiradimą. Svarbu tai, kad Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog „ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti, asmuo ja naudojasi laikydamasis tam tikrų privalomų reikalavimų, apribojimų. Kita vertus, pagal Konstituciją valstybė negali neribotai kištis į asmens ūkinę veiklą, todėl nustatoma apribojimais neleistina paneigti esminių ūkinės veiklos laisvės nuostatų, tokių kaip ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija ir kt.“, taip pat Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad „asmens ūkinės veiklos laisvė gali būti ribojama tik įstatymu, o ne poįstatyminiu teisės aktu“. Šiame kontekste atkreipiame dėmesį, kad įstatyme turi būti apibrėžtas subjektų ratas, kuriam bus taikoma pareiga deklaruoti apie Lietuvos Respublikoje ir užsienio valstybėje turimą, įgytą, parduotą ar kitu pagrindu perleistą nuosavybės teisę į motorinę transporto priemonę ir (ar) priekabą, taip pat esminės šios pareigos vykdymo nuostatos. Be to, siūlomame reglamentavime nėra nustatomi kriterijai, kuriais remiantis Vyriausybės įgaliota institucija galės pratęsti deklaravimo terminą.

2) SEAKĮ projekte turėtų būti vartojamos keičiamame įstatyme apibrėžtos sąvokos (pvz., keistina SEAKĮ projekto 1 straipsnio 2 dalies sąvoka „valdantis asmuo“, nes keičiamame įstatyme apibrėžta sąvoka „transporto priemonės valdytojas“).

3) teisės technikos aspektu (pvz., SEAKĮ projekto 1 straipsnis tikslintinas atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ 89.2 papunktyje pateiktą pavyzdį).

4. Sistemiškai vertindami SEAKĮ projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją apie Lietuvos Respublikos valstybės institucijų galimybes gauti duomenis apie Europos Sąjungos valstybėse narėse transporto priemonėms atliktas muitinės procedūras, manome, kad SEAKĮ projekto 2 straipsnio 2 dalimi siūlomas teisinis reglamentavimas, netrukdydys transporto priemonės savininkui (valdytojui) transporto priemonės perleisti (parduoti) tretiesiems asmenims, tokiu atveju gali susidaryti situacija, kai transporto priemonės įgijėjas tik gavęs informaciją iš Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registro arba sustabdytas transporto priemones tikrinančių pareigūnų netikėtai sužinos apie nesumokėtus transporto priemonės maito mokesčius. Dėl šių

priežasčių, siūlome įvertinti galimybes apriboti transporto priemonių pardavimą iki kol bus atliktos muitinės procedūros, taip pat, ar siūlomas teisinis reglamentavimas nesumažins maito mokesčių surinkimo.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektai pateikti Vyriausybei nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 (toliau – LRV darbo reglamentas), 18, 25 ir 33 punktuose nustatytos tvarkos, nes nesuderinti su visomis suinteresuotomis institucijomis (Teisingumo ministerija, kuri atsakinga už valstybės politikos formavimą administracinės teisės, administracinių nusižengimų teisenos, asmens duomenų apsaugos, registrų teisinio reguliavimo srities ir kt.) ir nebuvo organizuotas suinteresuotų institucijų pasitarimas. Pagal LRV darbo reglamento 33 punktą, rengėjas, nesutinkantis su išvada teikiančių subjektų pateiktomis pastabomis ir pasiūlymais, organizuoja suinteresuotų institucijų pasitarimą, jeigu nesutarimų pašalinti nepavyksta kitais būdais. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad siūlomas teisinis reglamentavimas sukuria papildomą administracinę našą sąžiningai dirbantiems asmenims Projektus būtų tikslinga suderinti su naudotų automobilių prekybos verslo atstovais.

Teisės grupės patarėjas

Žygimantas Daukša